

נוסעים והולכים בדרכים

באותן שנים של תחילת המאה היו איכרי מטולה ברובם אנשים שומרי מסורת.²¹

נסיעות להשתטח על קברות צדיקים היו חלק מהחיים. נסעו לטבריה לקבר מאיר בעל הנס, נסעו להתיר נדרים. נסעו גם לצרכי רפואה. לכל מיני צרכים.

כיצד נסעו? רכיבה על גב בהמה, פירדה או סוס, היתה האפשרות היחידה לנסוע לפני שנסללו דרכים. משכירי הפרדות היו אנשים שאומנותם בכך.

קראו להם "מוקרים"²² לרוב בני העדה הספרדית, לבושים כערבים. לכל אחד מהם היו שתיים-שלוש פרדות עם אוכפים. הפרדות היו מאומנות ללכת בשורה. ראש הפירדה היה קשור, וזאת כדי למנוע מצב שכאשר היא רואה עשב, ומרכינה את ראשה כדי לאכול - הרוכב מחליק קדימה עד ראש הבהמה.

ניתן היה לשכור חמור או פרד יחיד. אפשר היה לראות פרד מהלך בשביל, מוביל אותו ה"מוקר" ועל האוכף מתנדנדת אשה על כרים וכסתות והגבר הולך לצידם ברגל. זאת בעיקר בדרך לטבריה, כאשר ההליכה בירידה איננה קשה יחסית ואפשר לחסוך כסף.

יהודים מצידון היו עוברים במטולה בדרכם למירון. לרוב כדי לקיים נדר, לעלות לקברים הקדושים במירון, להדלקת שמן על קברו של ר' שמעון בר-יוחאי, להביא בנים להילולה ב"ג בעומר לתספורת הראשונה.²³ בכל שנה לקראת ל"ג בעומר היינו רואים אותם מגיעים בקבוצה, כשבראשם דגל. הגברים ברגל, והנשים והילדים על גבי פרדות. כך היו הולכים עד מירון,²⁴ בשירה בערבית ובעברית: "בר-יוחאי נמשחת אשריך שמן ששון מחברידך". בתלבושתם לא נבדלו יהודי צידון מהערבים, וכן בשפתם.

בצידון היתה קהילה יהודית ששכנה בשכונה מיוחדת. בעיר צור, עיר קטנה, לא היו יהודים. הזדמנתי פעם ל"סדר פסח" בבית משפחה בצידון. היה זה כאשר נלקחתי לעבודת הצבא התורכי ובערב פסח הייתי בצידון.

אבא היה רוכב לביירות פעמיים-שלוש בשנה, ולרוב לקח אותי איתו. (רוחמה אחותי היתה מתלוננת על כך...).